

зумовлених технічними факторами.

Гусева Олена Сергіївна, м. Одеса, студентка ОНУ імені І.І. Мечникова

СПЕЦИФІКА СТАТЕВО-РОЛЬОВОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В СТРУКТУРІ САМОСПРИЙНЯТТЯ ОСОБИСТОСТІ

Гендерна ідентичність являє собою багаторівневий особистісний конструкт, фундаментальне відчуття своєї приналежності до певної статі, і формування на цій основі певних патернів поведінки. Ототожнення особистості з маскулініними або фемінініними якостями є одним з центральних і організуючих компонентів самосвідомості. Питання гендерної ідентифікації особистості відносяться до складних проблем психології, психологічне вивчення цього феномену направлено на дослідження формування статево-рольової ідентичності на різних етапах онтогенезу, на вивчення впливу статево-рольових якостей особистості на процеси адаптації та саморегуляції[4].

Проблематика статево-рольової ідентичності має значення для вивчення теоретичних аспектів самореалізації та самосприйняття, розвитку потенціалу задатків, спрямованості, особливостей поведінки та міжособистісних комунікацій. Особливості статево-рольової ідентичності належить враховувати при вирішенні таких практичних завдань, як виховання, розвиток особистісного потенціалу, підвищення рівня життєвої компетенції, корекція девіантної сексуальної поведінки, корекція подружньої дисгармонії і інш. Необхідність урахування моделі статево-рольової ідентичності при вирішенні широкого спектру вищезазначених завдань визначає актуальність дослідження.

На наш погляд, інтерес становить проблема впливу специфіки статево-рольової ідентичності на самосприйняття, на процеси реалізації життєвого потенціалу та соціальної адаптації особистості. У свідомості гендерні стереотипи зберігають дихотомічність, розділення гендерних ролей. Стереотип маскулініності збігається з ідеєю інструментальності, фемініності з ідеєю експресивності, при цьому системи цінностей чоловіків і жінок не відображають ці бінарні опозиції чоловічого і жіночого, а є подібними[2]. На рівні суспільної свідомості розуміння

цієї проблеми зазвичай ригідне, обмежене соціально-культурними шаблонами, що сприяє поглибленню соціальної стратифікації в суспільстві[1].

У даному дослідженні надається аналіз впливу статево-рольових якостей особистості на процеси адаптації та саморегуляції, розглянуті особливості статево-рольового самосприйняття в процесі соціалізації.

Мета дослідження полягала у виявленні особливостей структури та змісту, відмінностей та взаємозв'язку статево-рольових образів свідомості, залежно від специфіки домінуючої статево-рольової моделі особистості. Об'єктом дослідження виступав феномен статево-рольової ідентичності, отже предметом дослідження були особливості взаємозв'язків моделі статево-рольової ідентичності і способів рольового сприйняття і самосприйняття. З метою розгляду вищевказаних питань проведено пілотажне дослідження, в якому брали участь чоловіки і жінки різних вікових груп.

Емпіричні методи: опитувальник «Маскуліність - Фемінінність» С. Бем та методика «Кодування», модифікований варіант «проективного переліку» З.Старовіча[5].

Аналізуючи отримані на першому етапі результати, можна дійти висновку щодо поширеності андрогінної моделі ідентичності. Більшість чоловіків мають андрогінну модель статево-рольової ідентичності, попри те, що серед жінок превалює фемінінна модель ідентичності, андрогінна модель так само зустрічається досить часто.

На другому етапі дослідження, ми використали проективну методику «Кодування», яка дозволяє проводити якісний аналіз даних. Як параметр структурного аналізу ми розглядали наявність асоціативно-семантичної близькості стимулів, ступінь збігу відповідей, де ступінь подібності об'єктів аналізу встановлювалася через схожість даних на них асоціацій. Так само, при обробці результатів тесту, ми розглядали особливості ідентифікації з образами «Чоловік», «Жінка» і «Дитина» по наявності або відсутності асоціативного перетинання понять. При проведенні змістовного аналізу нами виділялися і аналізувалися такі індивідуальні особливості переживання образу «Я», як домінування, залежність, опір, трансформованість. Для виявлення й аналізу емоційного відношення до образів «Чоловік», «Жінка» і «Дитина» досліджувалися наступні аспекти: акцентування на певних властивостях кодованого об'єкту,

ступінь суб'єктивності суджень, наявність або відсутність афективного забарвлення даних асоціацій.

Одержані результати нашого дослідження дають змогу зробити такі висновки: Високомаскулінні чоловіки, в порівнянні з іншими групами, виявляють найстійкіші статево-рольові стереотипи. Як жінки, так і чоловіки з андрогінної моделлю ідентичності, схильні до вияву такої якості, як інфантильність, у порівнянні з іншими групами.

До прояву комунікативної лабільності, схильні фемінінні жінки і андрогінні чоловіки. До прояву конфліктності в міжособистісних комунікаціях більш схильні маскулінні чоловіки і андрогінні жінки. Емоційну байдужість у міжособистісних партнерських взаєминах схильні виявляти чоловіки із андрогінним типом ідентифікації.

Жінки, що мають маскулінну статево-рольову ідентичність, виявляють майже повну відсутність статево-рольових стереотипів, в той час як, жінки, які мають яскраво виражену фемінінність, виявляють тенденцію до спотвореного сприйняття реального або потенційного сексуального партнера. Високофемінінні жінки виявляють тенденцію заниження власного образу «Я». Як високомаскулінні чоловіки, так і високофемінінні жінки схильні використовувати типізовані конструкти при кодуванні об'єктів, частіше за тих випробуваних, які мають андрогінну рольову модель.

Статево-рольова ідентичність, будучи однією з базових структур свідомості, відіграє визначальну роль у процесах адаптації та саморегуляції особистості. Дисбаланс статево-рольової структури особистості визнається патогенним або предрисповидційним чинником формування неврозів, психосоматичних розладів, девіантної материнської поведінки, девіантного сексуального поведіння, а також кримінальної поведінки[3]. Наразі зростає роль психології статі при вирішенні важливих завдань експертної та психокорекційної практики в психології.

Усвідомлення особливостей, зумовлених статево-рольовою ідентичністю сприяє підвищенню життєвої компетенції, розкриттю потенціалу і більш продуктивної взаємодії особистості із соціумом.

Література:

Агеев В.С. Психологические и социальные функции полоролевых стереотипов / В.С.Агеев// Вопросы психологии. -1987. - № 2. - С. 152-

158.

Акимова Л.Н. Гендерные стереотипы и ценностные ориентации личности в многонациональном пространстве // Наука и образование. - 2011. - № 1. - С. 3-7.

Акимова Л.Н. Психология сексуальности / Лариса Акимова. - Одесса: СМІЛ, 2005. - 198 с.

Ениколопов С.Н., Концепции и перспективы исследования пола в клинической психологии/ Ениколопов С.Н., Дворянчиков Н.В. - Т. 22. -2001.- с. 100-115.- (Психологический журнал.- № 3).

Дворянчиков Н.В. Половое самосознание и методы его диагностики: учеб. Пособие / Н.В.Дворянчиков, С.С. Носов, Д.К. Саламова. - М.: ФЛИНТА.- Наука.- 2011. - 216 с.

Ерсак Лариса, г. Одесса, студентка ОНУ имени И. И. Мечникова

ГЕНДЕРНЫЕ РАЗЛИЧИЯ ОТНОШЕНИЯ К СОЗДАНИЮ СЕМЬИ И БРАКА У МОЛОДЫХ ЛЮДЕЙ

В нестабильных условиях современного общества люди нуждаются в непоколебимых ценностях, на которые можно опереться в любой ситуации. Одной из таких ценностей, безусловно, является семья.

Исследование психологической готовности к браку является актуальным, так как изменения, происходящие в современном мире, привели к тому, что изменяется и отношение молодых людей к созданию семьи и брака. В настоящее время часто основными являются профессиональные проблемы, а семейная жизнь откладывается «на потом». Как альтернатива традиционному браку, появились новые формы отношений и виды браков (гостевой брак, «гражданский» брак, брак на время и т.д.). Современные исследования (Дружинин В.Н., Шнейдер Л.Б., Карабанова О.А., Андреева Т.В., Эйдемиллер Э.Г, Дубровина И.В. и др.) показывают, что в настоящее время хозяйственно-бытовая, экономическая, сексуально-эротическая и детородная функции не являются основными, на первый план выходят психологическая и воспитательная функции семьи.

Вместе с тем следует учитывать, что по статистическим данным, именно